

U 3/2026 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten ja direktiivien muuttamiseksi elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuusvaatimusten yksinkertaistamiseksi ja vahvistamiseksi (Omnibus X -ehdotukset)

Tausta

Komissio julkaisi 16.12.2025 ehdotuksen 10. Omnibus-yksinkertaistamispaketiksi, joka koskee elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuutta. Ehdotukseen sisältyy kolme seuraavaa säädösehdotusta:

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 1829/2003, (EY) N:o 1831/2003), (EY) N:o 852/2004, (EY) N:o 853/2004, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1099/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 528/2012, (EU) 2017/625 muuttamisesta elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuus-vaatimusten yksinkertaistamiseksi ja vahvistamiseksi (COM(2025) 1030 final)

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi neuvoston direktiivin 98/58/EY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/128/EY muuttamiseksi elin-tarvikkeiden ja rehujen turvallisuusvaatimusten yksinkertaistamiseksi ja vahvistamiseksi sekä neuvoston direktiivien 82/711/ETY ja 85/572/ETY kumoamiseksi (COM(2025) 1021 final)

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 528/2012 muuttamiseksi (COM(2025) 1020 final)

U-kirjelmällä 3/2026 vp saatettiin eduskunnan käsiteltäväksi ehdotuksista kaksi ensimmäistä. Kolmas asetusehdotus koskien asetuksen (EU) N:o 528/2012 muuttamista on kiiretilanteen vuoksi saatettu eduskunnan käsiteltäväksi erillisellä valtioneuvoston selvityksellä (E 111/2025 vp).

Ehdotusten taustalla on komission tiedonanto maatalouden ja ruoan visiosta, jossa esitettiin tarve ruokaketjun lainsäädännön yksinkertaistamiselle. Ehdotus vastaa komission mukaan sidosryhmien ja EU:n jäsenvaltioiden toistuviin pyyntöihin nopeammista ja selkeämmistä sääntelymenettelyistä. Komission mukaan ehdotus vähentää hallinnollisia kustannuksia ja taakkaa samalla kun ehdotus kuitenkin säilyttää EU:n tiukat vaatimukset elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuudesta.

Ehdotuksen tavoite

Ehdotuksen tavoitteena on vähentää tarpeetonta sääntelytaakkaa samalla kun säilytetään korkeat elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuusstandardit sekä ihmisten ja eläinten terveyden ja ympäristön suojelu. Ehdotuksen tavoitteena on yksinkertaistaa ja virtaviivaistaa tiettyjä vaatimuksia ja menettelyitä tuotteille, joita käytetään elintarvikkeiden ja rehujen tuotannossa, jotka ovat teollisuuden ja viranomaisten mukaan erityisen raskaita. Tavoitteena on myös lisätä EU:n viljelijöiden ja elintarvike- ja rehuteollisuuden kilpailukykyä ja selviytymiskykyä.

Ehdotuksen sisältö

Asetus (EY) N:o 1107/2009 kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta

Biotorjunta-aineiden markkinoillepääsyn helpottaminen

Komissio pyrkii ehdotuksellaan helpottamaan erityisesti nk. biotorjunta-aineiden ja niitä sisältävien valmisteiden markkinoillepääsyä. Ehdotukseen sisältyvän biotorjunta-aineen määritelmän mukaan biotorjunta-aine on mikro-organismi, epäorgaaninen aine luonnossa esiintyvässä muodossa, lukuun ottamatta raskasmetalleja ja niiden suoloja, sekä biologista alkuperää oleva tai synteettisesti tuotettu aine, joka on toiminnallisesti identtinen ja rakenteeltaan samanlainen kuin biologista alkuperää oleva. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden tulisi priorisoida biotorjunta-ainetta sisältävien kasvinsuojeluaineiden hyväksymishakemukset. Ehdotuksen mukaan biotorjunta-aineiden käytöstä ei tarvitsisi pitää kirjaa.

Kasvinsuojeluaineiden hyväksymisprosessien sujuvoittaminen

Komissio pyrkii sujuvoittamaan tehoaineiden koko unionissa hyvin ruuhkaista hyväksymisprosessia. Komissio esittää, että tehoaineiden hyväksymistä ei enää annettaisi määräajaksi vaan se olisi voimassa toistaiseksi. Komissio ehdottaa myös, että jo hyväksytyjen tehoaineiden hyväksymiset muutetaan säädöksellä toistaiseksi voimassa oleviksi. Tietyille, ehdotuksessa nimetyille poikkeustapauksille olisi kuitenkin myös jatkossa määräaikainen hyväksyminen eikä näihin ryhmiin kuuluvien jo hyväksytyjen tehoaineiden hyväksymisiä muutettaisi ehdotuksella. Lisäksi olisi myös jatkossa mahdollista hyväksyä tehoaine vain määräajaksi, jos se tehoaineesta tehdyn riskinarvioinnin perusteella katsotaan tarpeelliseksi. Komissio voisi myös, ottaen huomioon jäsenvaltioilta tulleet aloitteet, tunnistaa arviointia vaativat tehoaineet täytäntöönpanoasetuksella ja järjestää niistä arvioinnit.

Kasvinsuojeluaineiden hyväksymisaikaa ehdotetaan pidennettäväksi nykyisestä normaalitapausten 10 vuodesta 15 vuoteen. Mahdollisuus hyväksyä kasvinsuojeluaine lyhyemmäksi ajaksi tietyissä erityistapauksissa säilyy.

Kasvinsuojeluaineen käytön määritelmään laajennus

Komissio toteaa, että jäsenvaltioiden erilaiset tulkinnat siitä onko peitatus siemenen kylvö kasvinsuojeluaineen käyttöä, on johtanut epäselvyyksiin. Komissio ehdottaa ongelman ratkaisemista laajentamalla kasvinsuojeluaineen käytön määritelmää. Komissio ehdottaa, että sekä siemenen ja muun kasvien lisäysmateriaalin käsittely kasvinsuojeluaineella, että käsitellyn siemenen kylvö ja lisäysmateriaalin istutus katsottaisiin kasvinsuojeluaineen käyttöksi.

Sen sijaan komissio tarkentaa, että peitattujen siementen kylvöön käytettäviä koneita ei katsottaisi direktiivin 2009/128 mukaisiksi kasvinsuojeluaineiden levitysvälineiksi. Komissio selventää myös ehdotuksen perustelulauseissa, että peitattuja siemeniä ei määriteltäisi kasvinsuojeluaineiksi.

Asetus (EY) N:o 396/2005 torjunta-ainejäämien enimmäismääristä kasvi- ja eläinperäisissä elintarvikkeissa ja rehuissa tai niiden pinnalla

Komissio pyrkii ehdotuksellaan yhtenäistämään tuontituotteille asetetut, erityisesti kasvinsuojeluaineita koskevat, tuotantostandardit. Tavoitteena on, että EU:ssa vaarallisuutensa vuoksi kiellettyjä kasvinsuojeluaineita ei päästettäisi EU:hun myöskään tuontituotteissa. Komissio valmistelee arviointia ehdotuksen vaikutuksista EU:n kilpailuasemaan ja kansainvälisiin seuraamuksiin ja aikoo tarvittaessa ehdottaa muutoksia säädöksiin arvioinnin perusteella. Komissio katsoo kuitenkin, että jo nyt tulisi tehdä eräitä muutoksia, jotta sellaisille tehoaineille, joita ei ole EU:ssa hyväksytty niiden erityisen vaarallisten ominaisuuksien takia, voitaisiin asettaa torjunta-aineiden enimmäismäärät alhaisimmalle määritysrajalle (LOQ), jos tämä katsotaan tarpeelliseksi vaikutusarvioinnin perusteella, vaikka näille aineille olisi kolmansissa maissa tai Codexissa asetettu enimmäismääriä.

Direktiivi 2009/128/EY yhteisön politiikan puitteista torjunta-aineiden kestävästä käytöstä aikaansaamiseksi (torjunta-aineiden puitedirektiivi)

Komissio pyrkii muutoksillaan helpottamaan miehittämättömien ilma-alusten (droonien) käyttöä kasvinsuojeluaineiden levittämiseksi. Tällä hetkellä droonit ovat saman lentolevityskiellon alla kuin muut lentolevitystavat ja niiden käyttö edellyttää suuritoisen poikkeusluvan hakemisen.

Komissio ehdottaa säännöstä, jonka mukaan jäsenvaltioilla olisi mahdollisuus myöntää poikkeus yleisestä lentolevityskiellosta komission delegoidussa säädöksessä nimetyille droonityypeille. Lentolevitettävien kasvinsuojeluaineiden tulisi olla hyväksytty lentolevitykseen drooneilla. Ehdotuksen mukaan komissio pyytäisi EFSAa valmistelevaan riskinarviointiohjeen kasvinsuojeluaineiden hyväksymisestä lentolevitykseen drooneilla. Komissio kysyisi neuvoja EFSA:ltä myös hyväksyttävien droonityyppien valinnassa delegoidun säädöksen valmistelussa.

Muihin pakettiin sisältyviin säädöksiin komissio ehdottaa lähinnä teknisiä muutoksia, joita on tarkemmin kuvattu U-kirjelmässä. Rehujen lisäaineiden ja biosidien tehoaineiden kohdalla komissio ehdottaa samansuuntaisesti kuten kasvinsuojeluaineissa, että hyväksyminen annettaisiin toistaiseksi.

Ehdotuksen oikeusperusta

Asetusehdotuksen asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 1829/2003, (EY) N:o 1831/2003, (EY) N:o 852/2004, (EY) N:o 853/2004, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1099/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 528/2012, (EU) 2017/625 muuttamiseksi (COM(2025) 1030 final) oikeusperustana ovat seuraavat EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) määräykset: 43 artiklan 2 kohta (maatalous), 114 artikla (sisämarkkinat), 168 artiklan 4 kohta b ala-kohta (eläinlääkintä ja kasvinterveys) ja 192 artiklan 1 kohta (ympäristö).

Direktiiviehdotuksen neuvoston direktiivin 98/58/EY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/128/EY muuttamiseksi sekä neuvoston direktiivien 82/711/ETY ja 85/572/ETY kumoamiseksi (COM(2025) 1021 final) oikeusperustana ovat seuraavat EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) määräykset: 43 artiklan 2 kohta (maatalous), 114 artikla (sisämarkkinat) ja 192 artiklan 1 kohta (ympäristö).

Ehdotukset käsitellään tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä Euroopan parlamentin kanssa. Neuvostossa päätökset tehdään määräenemmistöllä.

Valtioneuvosto pitää ehdotuksien oikeusperustaa asianmukaisena.

Valtioneuvosto pitää ehdotuksia toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaisina.

Ehdotuksen vaikutukset

Komissio julkaisi ehdotuksen yhteydessä työasiakirjan SWD(2025) 1030 final/2, jossa se arvioi vaikutuksia, kustannussäätöjä ja taustoittaa yleisesti ehdotusta. Komissio ei ole julkaissut laajempaa vaikutusten arviointia ehdotuksista ja perustelee valintaa sillä, että ehdotetut yksinkertaistamistoimenpiteet ovat luonteeltaan hyvin teknisiä. Komission mukaan tavoitteiden saavuttamiseksi ei ole olemassa toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoja, eikä ehdotetuilla toimenpiteillä muuteta keskeisiä politiikkatavoitteita tai oteta käyttöön merkittäviä uusia velvoitteita. Näistä syistä täydellinen vaikutustenarviointi ei komission mukaan toisi lisäarvoa.

Asetus 1107/2009 (kasvinsuojeluaineasetus):

Komissio katsoo, että nopeuttamalla biotorjunta-aineiden markkinoille pääsyä ja vahvistamalla näitä sisältävien valmisteiden vastavuoroista hyväksymistä tuetaan siirtymistä kestävämpään kasvinsuojeluun ja vähennetään vaarallisempien kemiallisten kasvinsuojeluaineiden käyttöä. Aineen biologinen alkuperä ei kuitenkaan kerro sen mahdollisesta vähäriskisyydestä, vaan kaikkia kasvinsuojeluun käytettäviä aineita on arvioitava ennen kuin niiden hyväksyttävyydestä päätetään.

Komissio korostaa, että koska useimmat hyväksytyt tehoaineet jo ovat käyneet ainakin yhden uudelleenhyväksymisprosessin läpi ja uusilla tehoaineilla odotetaan olevan paremmat toksikologiset ominaisuudet, tehoaineiden hyväksymiset voidaan muuttaa toistaiseksi voimassa oleviksi. Vastaavasti kasvinsuojeluaineiden eli myytävien valmisteiden hyväksymiset pidennettäisiin 10 vuodesta enintään 15 vuodeksi. Muutoksilla vapautetaan jäsenvaltioiden viranomaisten ja EFSA:n resursseja sellaisten tehoaineiden arviointiin, jossa arviointi on perusteltu sekä uusien tehoaineiden ja valmisteiden arviointiin. Sekä kasvinsuojeluaineita myyvät yritykset että erityisesti kasvinsuojeluaineiden käyttäjät hyötyisivät paremmasta ja sujuvammasta kasvinsuojeluaineiden hyväksymisjärjestelmästä ja laajemmasta valikoimasta valmisteita Suomen markkinoilla.

Kasvinsuojeluaineella käsitellyn siemenen kylväminen ja lisäysaineiston istuttamisen sisällyttäminen kasvinsuojeluaineen käytön määritelmään aiheuttaisi hallinnollista taakkaa toimijoille. Ehdotuksen seurauksena Suomessa tulisi direktiivin 2009/128/EY säännösten mukaan edellyttää kasvinsuojeluaineita koskevan tutkimuksen suorittamista kaikilta henkilöiltä, jotka kylvävät peitattua siementä tai istuttavat käsiteltyä kasvien lisäysmateriaalia. Tutkimuksen vaatiminen kylväjiltä ja istuttajilta voidaan suoraan katsoa ylimitoitetuksi toimenpiteeksi. Peitatus siemenen kylvön tai käsitellyn istutusmateriaalin istutuksen merkitseminen kirjanpitoon tulisi samalla vaatimukseksi.

Asetus 396/2005 (torjunta-ainejäämäasetus):

Muutoksella komissio pyrkii yhtenäistämään tuonnille asetetut standardit unionin omalle tuotannolle asetettuihin standardeihin. Käytännössä tämä tarkoittaa tuontitoleranssien, eli tuontituotteissa esiintyvien jäämien sallittujen enimmäismäärien, mukauttamista EU:ssa hyväksyttyihin jäämien enimmäismääriin.

Komissio haluaa tällä tavalla estää erittäin haitalliseksi luokiteltujen aineiden jäämien esiintyminen unionin elintarvikkeissa ja näin omalta osaltaan edistää kansainvälisiä pyrkimyksiä saastumisen torjunnassa ja muutenkin tukea globaaleja kestävä kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen aloitteita.

Direktiivi 2009/128 (torjunta-aineiden puitedirektiivi):

Komissio esittää, että on osoitettu, että kasvinsuojeluaineiden levittäminen droonilla voisi pienentää levittäjälle ja ympäristölle aiheutuvaa riskiä verrattuna tavanomaiseen kasvinsuojeluaineiden levitykseen esimerkiksi traktoriruiskulla. Lisäksi komissio katsoo, että uusien sääntöjen seurauksena drooneista tulee käytännöllinen ja turvallinen tarkkuusviljelyyn väline unionissa. Komission mukaan tämä tulee vähentämään kasvinsuojeluaineiden käyttöä ja riskejä, suojelemaan luonnon monimuotoisuutta ja pölyttäjiä ja vähentämään työntekijöiden ja ympäristön altistumista.

Toimijat ovat jo usean vuoden ajan olleet kiinnostuneita droonien käytöstä kasvinsuojelussa. Droonien käytön yleistyessä kasvinsuojelussa kasvinsuojeluaineiden levityksestä drooneilla voisi muodostua urakoitsijoille uusi työtehtävä.

Droonien käyttö kasvinsuojeluaineiden levityksessä nähdään myös Suomessa erittäin käyttökelpoisena tietyissä olosuhteissa ja tietyissä käytöissä, kuten esimerkiksi tilanteissa, joissa vain osa pellostä käsitellään kasvinsuojeluaineilla tai tilanteissa, joissa pelto on liian märkä kantamaan traktoria. Tällaisissa tilanteissa voisi kasvinsuojelukäsittelyn avulla pelastaa kasvava sato aiheuttamatta haittaa peltomaan rakenteelle. Droonilevitystä on myös ehdotettu käsiteltäessä taimikoita hirvituhoja vastaan.

Ehdotetut muutokset harmonisoisivat käytäntöjä EU:ssa ja helpottaisivat viranomaisen mahdollisuuksia hyväksyä droonit käytettäväksi kasvinsuojeluaineiden levitykseen Suomessa lisäämällä säännöksen poikkeusmahdollisuudesta direktiivin yleiseen lentolevityskieltoon.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto tukee komission tavoitteita sääntelyn yksinkertaistamiseksi ja hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Valtioneuvoston tavoitteena on parempi ja vähäisempi EU-sääntely.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti komission pyrkimykseen tukea EU:n maatalouden sekä elintarvike- ja rehuteollisuuden kilpailukykyä vahvistavia toimia. Säädösten yksinkertaistaminen, päällekkäisyyksien purkaminen ja hallinnollisen taakan keventäminen ovat tarpeellisia toimia, jotka hyödyntävät kaikkia toimijoita. Valtioneuvosto korostaa, että nämä toimet eivät kuitenkaan saisi heikentää säädösten ensisijaista tavoitetta, eli elintarviketurvallisuuden, terveyden ja ympäristön suojelemisen korkean tason saavuttamista.

Valtioneuvosto katsoo, että komission olisi myös tärkeää jatkaa EU:n maatalous- ja elintarvikesektorin lainsäädännön yksinkertaistamistyötä.

Asetus (EU) 1107/2009 (kasvinsuojeluaineasetus):

Valtioneuvosto katsoo, että komission ehdotukset kasvinsuojeluaineita koskevien hyväksymisprosessien sujuvoittamiseksi ovat pääosin kannatettavia.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti ehdotukseen kasvinsuojeluaineiden tehoaineiden hyväksymisestä toistaiseksi ja kasvinsuojeluaineiden hyväksymisen pidentämisestä enintään 15 vuodeksi. Tämä vähentäisi merkittävästi riskinarviointia hoitavien viranomaisten työtä eikä suojelun taso alene, kun komissio edelleen voi tarvittaessa ottaa tehoaineita tutkittavaksi ja tiettyjen tehoaineryhmien hyväksymisajat on rajoitettu.

Valtioneuvosto katsoo, että biotorjunta-aine-käsitteen tuominen lainsäädäntöön voi helpottaa eräiden kasvinsuojeluaineiden hyväksymistä ja siten tuoda uusia valmisteita nopeammin markkinoille.

Valtioneuvosto kuitenkin huomauttaa, että bio-etuliite ei suoraan tarkoita, että kyseinen aine olisi välttämättä vähemmän haitallinen, vaan jokainen aine tulisi arvioida erikseen, ennen kuin sen hyväksyttävyydestä kasvinsuojeluaineeksi päätetään.

Valtioneuvosto katsoo, että kasvinsuojeluaineella käsitellyn siemenen kylväminen ja lisäysaineiston istuttamisen katsominen kasvinsuojeluaineen käytöksi aiheuttaisi lisää hallinnollista taakkaa ja ehdotus ei näin ollen ole linjassa komission yksinkertaistamistavoitteen kanssa. Valtioneuvosto katsoo, että säännös ja sen myötä aiheutuva edellytys tutkimuksen suorittamisesta kaikilta henkilöiltä, jotka kylvävät peitattua siementä tai istuttavat käsiteltyä kasvien lisäysmateriaalia, ei ole perusteltu. Valtioneuvosto katsoo, että nykyinen menettely takaa kasvinsuojeluaineiden turvallisen käytön ja kannattaa ensisijaisesti sen jatkamista.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksella kirjanpito vaatimuksen poistamiseen biotorjunta-aineilta, vaikka ehdotus keventäisikin hallinnollista taakkaa. Valtioneuvosto näkee, että kasvinsuojelutoimenpiteiden kirjaaminen muistiin ja niiden analysointi on integroidun torjunnan peruspilareita eikä uuteen biotorjunta-ainekäsitteeseen sisältyvistä kasvinsuojeluaineista ole vielä tässä vaiheessa tarpeeksi tietoa, jotta kirjanpito vaatimuksista luopuminen olisi perusteltua.

Asetus 396/2005 (torjunta-ainejäämäasetus):

Valtioneuvosto näkee hyvänä, että komissio pyrkii yhtenäistämään tuotantostandardien soveltamista tuotintuotteisiin erityisesti kasvinsuojeluaineiden ja eläinten hyvinvoinnin osalta. Samalla valtioneuvosto korostaa tiede- ja riskiperusteisuutta sekä WTO-sääntöjen noudattamista, kansainvälisiä standardeja sekä vuoropuhelun ja sääntely-yhteistyön ylläpitämistä kauppakumppaneiden kanssa. (E 6/2025 vp)

Komission ehdotus torjunta-ainejäämäasetuksen muutoksiksi on yleisesti valtioneuvoston mukaan kannatettava ja valtioneuvosto voi kannattaa tuontitoleranssi -käsitteestä luopumista. Ehdotuksella tulee olemaan vaikutuksia kansainväliseen kauppaan ja elintarvikkeiden toimitusketjuihin. Siksi valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ehdotuksen toteuttamisessa hyödynnetään komission käynnissä olevaa vaikutusten arviointia.

Direktiivi 2009/128/EY (torjunta-aineiden puitedirektiivi):

Valtioneuvosto pitää tervetulleina ja alustavasti hyväksyttävinä komission tavoitteita ja ehdotettuja direktiivin muutoksia. Ehdotetut helpotukset nykyiseen tiukkaan kasvinsuojeluaineiden lentolevitystä koskevaan poikkeuslupamenettelyyn ovat kannatettavia. Valtioneuvosto kiinnittää huomiota ehdotuksen käytännön toteutettavuuteen, kuten siihen miten droonityypit määritellään turvallisiksi tai sen arviointiin, sopiiko yksittäinen drooni hyväksyttiin tyyppiin. Ehdotus vaatii vielä lisäselvityksiä komissiolta.

Valtioneuvosto korostaa, että droonien laajempi käyttö nähdään Suomessa käyttökelpoisena tietyissä olosuhteissa ja tietyissä käytöissä, kuten esimerkiksi tilanteissa, joissa vain osa pellostä käsitellään kasvinsuojeluaineilla (pesäkekäsittely) tai tilanteissa, joissa pelto on liian märkä kantamaan traktoria. Näin voidaan varjella maan kasvukuntoa ja estää peltoa tiivistymästä. Droonilevitystä on myös ehdotettu taimikoiden käsittelyssä hirvituhoja vastaan, mihin ehdotus voisi tuoda helpotusta.

Muut säädökset

Valtioneuvosto kannattaa muita omnibus X -paketissa ehdotettuja yksinkertaistuksia ja raportoinnin päällekkäisyyksien poistamista.